

הלכה מהפכנית של בית-המישפט העליון: אין חובה לרשום הכנסות בספרי החברה!

נאשם אברון
זוכה

שניגבו עליידי אברון חייבים היו בסופו של דבר להשתלם לפאן-לון. משקיבל אברון את הסכומים הללו לידיו, חייב היה, בתפקידו הכפול של מיופה-כח בתייהמלון ושל מנהל בפאן-לון, להעביר את ההמ"חאות על שמה של זו, ולמסור אותם לקרן פתח, ואם פעל אחרת, הרי מעל בתפקידו.

הלכות

מהפכניות

השופט אשר הציע להרשיע את אברון על סעיפים אחרים, אך לא לאמץ את הקביעה כי היה עליו לרשום המ"חאות, שהיו על שם בתייהמלון, בספרי החברה לפאן-לון, השופט נשאר במיעוט. הקביעה כי אין חובה לקיים את כלל היסוד בחשבונאות, כי מקבל המחאה לפקדו דתו חייב קודם כל לרשמה בספריו, יכריז לה לגרום אנדרלמוסיה מוחלטת בצורת הרישום של ספרייהשבונות של החברה, ולא תאפשר לבעליהמניות או לשליטונות לעקוב אחר הכנסות והוצאות. אולם לפסקיהדין עוד כמה השלכות. כאשר אדם מנהל חברה אחת וחברה שנייה, וחתימתו בצירוף חותמת החברה מחייבת אותה, האם ניתן לקבוע כי למרות שחתם בשם חברה אחת ניתן לייחס הפעולה לחברת אחרת? לפי פסקידין זה — ניתן. שאלה חשובה אחרת היא מתי סכום, שנתקבל בפועל עליידי מי שאינו זכאי לו, מהווה הכנסה? האם ניתן להאשים אדם, שקיבל תקבול שאין לו זכות עליו ואשר עליו להחזירו, ברישום כוזב והשר מטת הכנסות? במקרה הגדון היתה צריכה חברה בתייהמלון להחזיר את הפטור רים שקיבלה, שכן לא הקימה את בתייהמלון. פאן-לון הואשמה כי לא רשמה סכומים אלה כהכנסה, למרות שהם הוחזרו, כי התקבלו שלא כדין.

שלוש הלכות מהפכניות נקבעו במישור פט זה, ואם לא תבוא הבהרה חד-משמעית כי קביעות אלה אינן תקפות, צפויה תוך כמה חודשים מהפכה בניהול הספרים.

זה היה ברור וידוע רק עד ה-15 בינואר השנה, אז נתן בית-המישפט העליון פסקי דין הקובע כי חברה המקבלת המחאות על שמה אינה חייבת לרשום אותן בספריה, ויכולה להעבירן ולרשום אותן בספרי חברה הקשורה עימה בהסכמת-ש"לומים כלשהו. פסקידין זה ניתן ברוב של שניים (השופטים כהן ולוין נגד השופט שלמה אשר, מומחה המיסים מיספר אחד בבית-המישפט העליון, שקבע כי התביעה עיוותה את המציאות ללא הכר, וכי בית-המישפט המחוזי טעה בקבעו הלכה מר-זרה וחדשנית כזו).

מה צריך

לעשות?

ס יפוך המעשה הוא פשוט ביותר. שלושה בתייהמלון — פאן אמריקן, מלון קלארידג' ומלון פראנק היל התקשרו בחרי זה קבלני עם חברת פאן-לון. שלושת בתייהמלון הוכרו כמיפעלים מאושרים, וקיבלו פטור על שםם. על המיסים שיהיה עליהם לשלם על חומרייהבנייה עבור בתייהמלון, בהתאם לנוהל בשנים עברו, ניתנו אי-שוריהפטור לפני התחלת הבנייה בפועל, וזאת נגד ערבויות בנקאיות למכס. בהתאם לנוהל נמסרו הפטורים לספקים, והתקבלו תמורתם המחאות לפקודת חברות בתייהמלון. נגד המחאות ניתנו לספקים קבלות של בתייהמלון. מלון פאן-אמריקן נבנה, ואילו שני האחרים לא נבנו. חברות בתייהמלון שלא נבנו החזירו למכס את סכומי הפטור שקיבלו בתוספת קנסות. כל ההכנסות וההוצאות של סכומים אלה נרשמו בספרי החשבונות של החברות בתייהמלון.

בעל זכות-החתימה בחברות בתייהמלון ובחברת פאן-לון היה אפרים אברון. בין חברת פאן-לון לחברות בתייהמלון נחתם חוזה קבלני, ובו סעיף מיספר 12, הקובע כי „התחשיבים על היקף העבודות מבורססים על מחיר העלות של חומרייהבניין המיובאים או הנרכשים בישראל, הנהנים מפטורייהמס הניתנים למיפעלים מאושרים, והיה והקבלן לא יוכל ליהנות מפטורים כאלה, הרי יותאמו בהתאם לתחשיבי ה"עבודות".

שני מפקחי מסייהכנסה, שהעידו במישור פט כעדייהתביעה, קבעו כי לפי תקנות מסייהכנסה חברות בתייהמלון אינן צריכות לרשום את המחאות-הפטורים בספריהן, אלא חברת פאן-לון הקבלנית, וזאת למרות שהמחאות היו על שם חברות בתייהמלון, ונחתמו בחותמת בתייהמלון, ולא נמסרו כלל לקופת פאן-לון. עמדת מפקחי מסייהכנסה, שאומצה עליידי בית-המישפט המחוזי (השופט דב לוי) ובית-המישפט העליון, מתמצית בעדותו של מפקח מסייהכנסה סלע:

„עושים חוזה בין המלון לבין הקבלן, שלפיו הקבלן יבנה את המלון במחיר שנקבע, תוך התחשבות בכך שהמחיר של המלון הוא במחיר של חומרים פטורים, כאשר הקבלן מקבל את ההיתרים להשיג תמ"ש בהם.

„אז מה המלון צריך לעשות? כשהוא מקבל היתר, מובן שהוא יכול לרשום אותו בספרים, אבל מייד להעביר אותו לקבלן, או מייד פעולת חיוב ויכוחי ונסגר הכרטיס, איירישום הפעולה בספרים, או ריי שומה בספרים, לא מוסיף ולא גורע לספי רים של בתייהמלון. בספרים של המלון יש לרשום את הפעילות הקשורה לתפיקדין של בית-המלון, כמו חברה אחרת ש"צריכה לרשום בספרים שלה את הפעולות הקשורות לתפקיד שלה... „לכן אין כל צורך, במקרה זה, לרשום בחברת בתייהמלון את כל הנושא של קבלת ההיתרים ומסירתם לקבלן, או קבלת

תאר לך שאתה בעל חנות גדולה לרהיטים, ואתה עושה הסכם עם נגרייה שממנה תיקנה את הרהיטים, ואחרי-כך אתה מעביר את כל ההמחאות שאתה מקבל על שם חנות הרהיטים אל הנגרייה, בלי לרשום אותן בספרי החנות. האם נהגת כדין מבחינת ניהול ספרים? אתה רוצה להגיד שלא, אך אתה טועה. נהגת כשורה.

אז תתאר לך שיש לך חברה ישראלית המקימה חברה-בת בוואדוץ, המטפלת בחברות שהחברה הישראלית שולחת ל"חול" הלקוחות של החברה הישראלית שולחים לה המחאות תשלום ואתה לא רשום אותן בספרי החברה, אלא מעבירן להחברה בוואדוץ, שהיא תצהיר עליהן ותשלם מט.

האם נהגת כדין? אתה רוצה לומר כי מסייהכנסה יעצור אותך? אתה טועה. נהגת כשורה וכחוק.

אז יש לך חברה המרוויחה הרבה כסף, היא קונה חברה מפסידה, ועושה

השופט דוב לוי
הלכה חדשנית ומוזרה

עימה הסכם שתהיה סוכנת שלה, את כל התשלומים של לקוחות החברה המרוויחה אין אתה רשום בספריה, אלא בספרי החברה המפסידה, שתנכה את ההכנסות מן הפסידים.

האם נהגת כדין או עברת על החוק? שוב נהגת כדין.

כל מי שיש לו מושג מיוערי בהנהלת חשבונות, יחשוב שזה מטורף, שהרי ברור וידוע כי חברה המקבלת המחאה על שמה חייבת לרשום אותה בספריה כהכנסה, ואם היא מעבירה אותה לאחר, עליה לרשום זאת שוב כהוצאה. ברור וידוע כי כל מי שאינו עושה זאת עובר עבירות.